

Ключові події, виклики та тенденції

Україна зробила свій цивілізаційний вибір на користь європейського вектора розвитку, що, серед іншого, означає безумовне верховенство права та справедливості в усіх сферах державної політики та суспільного життя.

Закріплення в Конституції України соціального принципу держави передбачає повноту соціальних, економічних та культурних прав людини і громадянина. В умовах повномасштабного вторгнення РФ в Україну підвищились ризики порушення трудових прав громадян, серед яких: фізична руйнація підприємств і масштабні втрати робочих місць, де ведуться активні бойові дії, вимушена міграція населення, розрив економічних зв'язків, заборгованість по виплаті заробітної плати, зростання рівня безробіття, незадекларована праця.

Фіксуються масові порушення прав громадян на доступ до медичної допомоги у регіонах України, які охоплені бойовими діями внаслідок збройної агресії РФ, та щодо якості медичної допомоги.

Phoca PDF

Виникли нові загрози і виклики, що призвели до збільшення кількості соціально незахищеного та вразливого населення, яке потребує підтримки від держави.

Мільйони осіб залишилися без житла, кількість зруйнованих та пошкоджених приватних та багатоквартирних будинків станом на грудень 2022 року сягнула 149,3 тис, з яких — 131,4 тис приватних (індивідуальних) будинків.

Особливим викликом для системи освіти в умовах повномасштабної війни стало руйнування агресором закладів освіти. Від бомбардувань та обстрілів постраждало 3021 заклад освіти, з них 1,4 тис — закладів середньої освіти, 865 — закладів дошкільної освіти, 505 — закладів вищої освіти. За таких умов ускладнюється забезпечення доступу до якісної освіти[1].

Однією з найбільш постраждалих внаслідок війни є сфера охорони здоров'я. За інформацією Міністра охорони здоров'я України Олега Ляшка[2], на початок 2023 року повністю зруйновано 173 заклади охорони здоров'я, пошкоджено 1218 об'єктів медичної інфраструктури.

РФ не полишає спроб знищити всі об'єкти енергетичної інфраструктури в Україні. За даними Національної енергетичної компанії «Укренерго», не залишилося жодного великого об'єкта енергетичної інфраструктури, який би не постраждав від обстрілів. Внаслідок цього страждає цивільне населення, яке в осінньо-зимовий період 2022 – початок 2023 років залишається без електро-, тепло- та водопостачання. У зв'язку із критичною ситуацією в енергетичній сфері Урядом застосовуються віялові та екстрені відключення побутових споживачів від електроенергії в цей період.

Наслідки збройного вторгнення РФ для екологічної безпеки України вже сьогодні характеризуються як катастрофічні. Втрат зазнають всі довкіллєві компоненти: повітря, ґрунти, води, рослинний і тваринний світ. Внаслідок окупації території України і продовження воєнних дій постраждали близько 20% природоохоронних територій і зон загальною площею близько 1 млн гектарів, тобто які знаходяться у зонах потенційного знищення.

Втрати довкілля від військових дій глобалізуються і несуть віддалені наслідки для всього суспільства, оскільки забруднення повітря і води не мають меж, і через продовження бойових дій такі втрати тільки зростатимуть.

РФ не полишає спроби стерти українську національну ідентичність. На кінець 2022 року задокументовано 1 189 військових злочинів проти української культурної спадщини. Майже третину об'єктів культурної інфраструктури (446) повністю зруйновано, що унеможливлює доступ до культурних послуг і культурної спадщини.

Компетентні органи державної влади й органи місцевого самоврядування мають оперативно реагувати на ці загрози і виклики з метою забезпечення громадян соціальною та економічною підтримкою. Поряд з цим держава має виконувати ті зобов'язання, які мала до початку воєнного стану, та максимально не допускати обмеження наявних прав громадян, попри наявні виклики.

Phoca PDF

Уповноважений активно допомагає зазначеним органам у цій роботі, вносяться необхідні рекомендації з метою недопущення порушень і додержання соціальних та економічних прав людини і громадянина.

ПРАВО НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ

З огляду на повномасштабне вторгнення РФ та запровадження воєнного стану виникла необхідність урегулювання низки проблемних питань для реалізації громадянами своїх прав у сфері пенсійного забезпечення та соціального захисту.

З метою забезпечення цих прав Верховною Радою України та Урядом оперативно прийнято важливі нормативно-правові акти, якими впроваджено нові механізми виплати та доставки пенсій, виплати державних соціальних допомог, пільг та житлових субсидій, надання соціальних послуг на період введення воєнного стану[3]. Проте багато питань вимагали додаткового законодавчого врегулювання і на них Уповноваженим було звернуто увагу компетентних органів державної влади.

Проблемні питання додержання прав громадян у сфері пенсійного забезпечення територіальними органами Пенсійного фонду України в умовах воєнного стану

Моніторингом Уповноваженого виявлено факти припинення територіальними органами ПФУ виплати пенсії по інвалідності та в разі втрати годувальника особам з інвалідністю у випадку закінчення термінів встановлення інвалідності та відсутності висновку МСЕК про підтвердження інвалідності на наступний період.

На виконання рекомендацій Уповноваженого право цих осіб поновлене: прийнято законодавчі акти[4], якими гарантовано автоматичне продовження виплати пенсій для осіб з інвалідністю, у яких строк припинення виплати пенсії припадає на період дії воєнного стану, надзвичайного стану в Україні, у разі неможливості проходження повторного огляду МСЕК.

Виявлено порушення прав громадян на призначення (перерахунок) пенсії з дати виникнення на це права у зв’язку із неможливістю з незалежних від них причин подати заяву та необхідні документи до територіальних органів ПФУ у межах визначеного законодавством трьохмісячного терміну.

Окреслена проблема врегульовується у проєкті Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» щодо призначення пенсії особам, які проживають на тимчасово окупованій території або на території, де ведуться бойові дії (реєстр. № 8198 від 10.11.2022), який прийнято у першому читанні. Цим законопроєктом, зокрема, передбачається призначення пенсії за віком, по інвалідності в період дії воєнного стану в Україні та протягом трьох місяців після його припинення або скасування з дня, що настає за днем досягнення особою пенсійного віку або встановлення інвалідності.

Нові виклики у реалізації права на пенсійне забезпечення виникли в громадян України, які наразі проживають в Україні, але набули страховий стаж на території РФ, у зв’язку з

Phoca PDF

розірванням з країною-агресором відносин за Угодою про гарантії прав громадян держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав в галузі пенсійного забезпечення від 13 березня 1992 року[5].

На виконання рекомендацій Уповноваженого Мінсоцполітики розроблено проєкти нормативно-правових актів[6], якими врегульовується питання призначення зазначеній категорії осіб пенсії, а також державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю і державної соціальної допомоги на догляд.

Проблемні питання додержання органами соціального захисту населення прав громадян у сфері соціального захисту в умовах воєнного стану

Потребують перегляду положення законодавства, якими регулюється питання призначення окремих державних соціальних допомог, зокрема державних допомог сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, і житлових субсидій в умовах воєнного стану.

Зокрема, необхідно переглянути норми підпункту 5 пункту 14 Положення про порядок призначення житлових субсидій, затвердженого постановою КМУ від 21 жовтня 1995 р. № 848 (в редакції постанови КМУ від 14 серпня 2019 р. № 807, зі змінами), щодо непризначення житлової субсидії при наявності простроченої понад три місяці заборгованості з оплати житлово-комунальних послуг, визначивши винятки із цього правила для осіб, які з незалежних від них причин втратили роботу або з ними тимчасово призупинено трудові відносини в період воєнного стану, і через це не можуть оплачувати такі послуги.

Для призначення державної допомоги малозабезпеченим сім'ям працездатним особам, які з незалежних від них причин втратили роботу або з ними тимчасово призупинено трудові відносини в період воєнного стану, необґрунтовано враховується дохід на рівні 0,5 мінімального розміру заробітної плати[7]. У зв'язку з цим зменшується розмір допомоги або взагалі втрачається на неї право.

Надано рекомендації Уповноваженого Мінсоцполітики стосовно внесення змін до законодавства щодо обрахування середньомісячного сукупного доходу при призначенні державних соціальних допомог для осіб, з якими роботодавцем призупинено дію трудового договору під час дії воєнного стану.

Стан виконання органами державної влади державних бюджетних програм, спрямованих на захист прав людини і громадянина у сфері соціального захисту

На адресу Уповноваженого у 2022 році надходили звернення громадян щодо невиплати заборгованості з пенсійних/соціальних виплат за рішеннями суду, погашення якої здійснюється територіальними органами ПФУ/Мінсоцполітики за рахунок коштів державного бюджету.

Здійснюваний Уповноваженим моніторинг засвідчив, що коштів на погашення такої заборгованості, що виділяються з Державного бюджету України, недостатньо для покриття фактичної потреби.

Phoca PDF

За інформацією ПФУ, виплату заборгованості у 2022 році органами ПФУ розпочато тільки з 14 жовтня 2022 року, після затвердження[8] бюджету ПФУ на 2022 рік, на її погашення виділено 360,0 млн гривень. За рахунок цих коштів у листопаді та грудні 2022 року профінансовано виплату заборгованості за 9 924 рішеннями суду, які набрали законної сили у період по 08.07.2020. Станом на 01.01.2023 в автоматизованій базі даних ПФУ обліковуються 309,1 тис. судових рішень, за якими наявна заборгованість.

За інформацією Мінсоцполітики як головного розпорядника за бюджетною програмою КПКВК 2501290 «Забезпечення виконання рішень суду», потреба в бюджетних асигнуваннях на ці цілі станом на 01.09.2022 становила 1 462,0 млн грн при фактичних видатках за програмою у сумі 27,0 млн грн. Станом на 31.12.2022 усі кошти спрямовано для виплати за рішеннями суду щорічної разової грошової допомоги до 5 травня, де боржниками визначено Мінсоцполітики та регіональні органи соціального захисту населення.

Реагування на випадки порушень прав людини та громадянина

Протягом 2022 року до Секретаріату Уповноваженого надійшло 9 190 звернень, якими повідомлено про 9 767 порушень прав громадян на соціальний захист, за якими відкрито 31 провадження Уповноваженого.

У сфері **соціального захисту** виявлена низка порушень прав громадян, які мають системний характер, зокрема на пенсійне забезпечення, отримання державних соціальних допомог та компенсацій, статусу реабілітованої особи тощо.

До Уповноваженого надходили звернення громадян України, які набули страховий стаж під час роботи за кордоном, щодо порушення їх конституційного права на отримання пенсії в Україні.

До Уповноваженого звернувся мешканець Львівської області щодо порушення його права на своєчасне призначення пенсії за віком у зв'язку із неможливістю підтвердження страхового стажу за період роботи в Королівстві Іспанія з 1999 по 2018 роки.

Встановлено, що заяву про призначення пенсії до ГУ ПФУ у Львівській області заявник подав 11.05.2022 р., станом на кінець року документи від Національного інституту соціального забезпечення Королівства Іспанія про підтвердження його страхового стажу в рамках дії Угоди між Україною та Королівством Іспанія про соціальне забезпечення до ПФУ не надійшли. Як наслідок, у заявника не виникло право на призначення пенсії за віком через відсутність необхідного страхового стажу.

Відповідне право виникне не раніше ніж з часу надходження документів про підтвердження такого стажу, тобто втрачається право на пенсію з часу звернення за її отриманням.

Уповноваженим внесено рекомендації Мінсоцполітики щодо врегулювання окресленої ситуації шляхом внесення змін до національного законодавства (зокрема, призупинення перебігу трьохмісячного терміну, у межах якого можуть бути подані документи для призначення пенсії, на період очікування документів про підтвердження страхового стажу від Договірної

Phoca PDF

сторони міжнародної угоди) та ініціювання змін до міжнародних угод (в частині визначення термінів надання документів про підтвердження страхового стажу на території відповідної держави).

Багато звернень громадян надходило з питань порушення їх прав у сфері пенсійного забезпечення відповідно до ухвалених на їх користь рішень суду.

До Уповноваженого звернувся мешканець Вінниці щодо непризначення йому ГУ ПФУ в м. Києві належної з листопада 2021 року пенсії за віком відповідно до статті 114 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» на підставі рішення Вінницького окружного адміністративного суду, ухваленого у квітні 2022 року.

За результатами виконання рекомендацій Уповноваженого, ГУ ПФУ в м. Києві поновлено право заявника, призначена пенсія за період з листопада 2021 року по листопад 2022 року нарахована та виплачена у листопаді 2022 року.

Звернення стосувались також забезпечення своєчасного отримання пенсії в обраний спосіб.

Громадяни, які є користувачами мобільного додатку «Монобанк» АТ «Універсалбанк», скаржилися на те, що не можуть отримати пенсію через цей банк у зв'язку із неукладенням з ним ПФУ необхідного договору.

Надіслано рекомендації Уповноваженого до ПФУ щодо вжиття заходів для врегулювання цього питання.

На виконання рекомендацій Уповноваженого ПФУ укладено договір з АТ «Універсалбанк», а також внесено необхідні технічні зміни до вебпорталу ПФУ для подання онлайн-заявки на зміну способу отримання пенсії через цей банк.

Надходили повідомлення на адресу Уповноваженого також про несвоєчасне отримання статусу реабілітованої особи.

Встановлено порушення Нацкомісією з реабілітації прав жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років на своєчасне отримання статусу реабілітованої особи через недотримання встановлених законодавством строків розгляду справ, які надходять від регіональних комісій з реабілітації. Однією з причин такої ситуації є неможливість забезпечення достатнього для прийняття рішень кворуму із членів комісії в умовах викликів воєнного стану.

Phoca PDF

За інформацією Нацкомісії з реабілітації, на її розгляді станом на кінець 2022 року перебували на обліку та залишилися нерозглянутими 1 188 справ заявників, що надійшли від регіональних комісій з реабілітації щодо визнання осіб реабілітованими або потерпілими від репресій.

Також своєчасно не надсилаються заявникам рішення про встановлення такого статусу. Унаслідок зазначених дій громадяни з вини Нацкомісії з реабілітації втрачають право на отримання пільг для реабілітованих осіб, що належать їм згідно із законодавством. За попередній період такі пільги не повертаються.

У листопаді 2022 року до Уповноваженого звернувся мешканець Львівської області щодо неотримання ним рішення Нацкомісії з реабілітації щодо визнання його реабілітованою особою, яке було прийняте ще у листопаді 2021 року. Такими діями порушено вимоги статті 8 Закону України «Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років», згідно з якими рішення Нацкомісії з реабілітації вручається (надсилається) заявнику протягом 15 робочих днів з дня прийняття.

За результатами виконання рекомендацій Уповноваженого Нацкомісією з реабілітації відповідне рішення надіслано реабілітованій особі. Право заявника поновлено.

Із суттєвими складнощами в реалізації свого права на соціальний захист стикаються мешканці населених пунктів, які знаходяться в зоні проведення бойових дій або на ТОТ.

Зокрема, до Уповноваженого зверталися громадяни з числа зазначених осіб щодо поновлення права на отримання державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства, у тому числі за минулий період.

У зверненні до Уповноваженого особа з інвалідністю I групи категорії А, яка проживала на території Харківської області, повідомила, що вона не отримує державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства з березня 2022 року.

Під час розгляду звернення встановлено, що заявниця перебуває на обліку в управлінні соціального захисту населення Ізюмської районної військової адміністрації. З 24.02.2022 р. управління не виконувало свої повноваження у зв'язку з активними бойовими діями на території Харківської області та частково поновило роботу з 15.07.2022 р. Станом на 24.08.2022 р. виплата допомоги не була поновлена.

З метою сприяння у реалізації права заявниці на отримання державної соціальної допомоги скеровано запит до Мінсоцполітики. За результатами вжитих заходів право заявниці на отримання допомоги поновлено. Належні їй кошти державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства за березень–вересень 2022 року включені до виплатних відомостей вересня поточного року для виплати через АТ «Ощадбанк».

Phoca PDF

Також надходили звернення щодо поновлення права на отримання державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства у належному розмірі.

До Уповноваженого надійшло звернення мешканки міста Маріуполь Донецької області з приводу неотримання через воєнний стан перерахованої їй у лютому 2022 року державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства у зв'язку із встановленням МСЕК з 01 лютого 2022 року інвалідності з дитинства I групи підгрупи А. До цього заявниця отримувала допомогу у розмірі, визначеному для осіб з інвалідністю I групи підгрупи Б, по січень 2022 року включно.

За зверненням у лютому 2022 року до Департаменту соціального захисту населення Маріупольської міської ради заявниці призначено допомогу з 01.02.2022 р. у підвищеному розмірі як особі з інвалідністю I групи підгрупи А. Проте через бойові дії та запровадженій в Україні воєнний стан Департаментом не було передано до ДП «Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України» реєстри призначених у лютому 2022 року державних допомог мешканцям міста Маріуполь.

У зв'язку з цим заявниці виплати проводились за наявною в базі даних інформацією, а саме: у розмірі, визначеному для осіб з інвалідністю I групи підгрупи Б (3 868 грн).

За результатами виконання рекомендацій Уповноваженого право заявниці поновлено: здійснено заявниці нарахування допомоги у належному розмірі (6 589,80 грн) з подальшою виплатою у грудні поточного року разом з донарахованими коштами за період з лютого по листопад 2022 року.

За результатами вжитих Уповноваженим заходів відбулося поновлення права на отримання компенсації фізичним особам за надання соціальних послуг з догляду на непрофесійній основі, у тому числі за минулий період.

До Уповноваженого у лютому 2022 року звернулась мешканка Дубровицької міської територіальної громади Рівненської області щодо не призначення їй за її зверненням у 2021 році компенсації фізичним особам за надання соціальних послуг з догляду на непрофесійній основі.

За результатами вжитих під час провадження заходів реагування Уповноваженого структурним підрозділом з питань соціального захисту населення Дубровицької міської ради Рівненської області забезпечено призначення заявниці компенсації на підставі поданого нею у грудні 2021 року пакету документів, кошти компенсації за період з 01.12.2021 по 31.08.2022 р. виплачено у вересні 2022 року.

Phoca PDF

ПРАВО НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я

Виконання МОЗ, місцевими органами державної влади та органами місцевого самоврядування державних бюджетних програм, спрямованих на захист прав людини і громадянина у сфері охорони здоров'я

Сектор охорони здоров'я є одним із найбільш постраждалих внаслідок війни. Програма державних гарантій медичного обслуговування населення (далі — Програма медичних гарантій) не повною мірою відображає пакети пріоритетних послуг, які набувають першочергового значення в умовах війни та у післявоєнний період. Державні програми у сфері охорони здоров'я не враховують втрат системи охорони здоров'я, понесених збитків, необхідних змін пріоритетів у сфері охорони здоров'я (переліку медичних послуг та станів).

У 2022 році у Державному бюджеті України було передбачено на сферу охорони здоров'я, зокрема на програму державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення, загальних видатків зведеного бюджету 185,2 млрд грн, що на 26,07 млрд грн більше, ніж у Державному бюджеті України на 2021 рік.

На реалізацію програми державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення України у 2022 році передбачено 157,3 млрд грн, що на 34,3 млрд грн більше, ніж у 2021 році, але становить лише 3,11% від ВВП (за даними Національного банку України, номінальний ВВП у 2022 році — 4,905 трлн грн[9]) та не відповідає сумі видатків на цю програму, що визначені законодавством на рівні 5% ВВП[10].

Неналежним також залишається стан виконання МОЗ програмних документів Уряду, спрямованих на захист прав донорів крові та її компонентів, а також реципієнтів.

Результати парламентського контролю стану виконання положень Закону України «Про донорство крові та її компонентів» та Стратегії розвитку національної системи крові на період до 2022 року свідчать, що на виконання зазначених програмних документів не прийнято відповідні нормативно-правові акти, що сприятимуть забезпеченню прав пацієнтів доступними, якісними та безпечними компонентами донорської крові у достатній кількості в умовах воєнного стану.

Не додержуються права донорів крові на забезпечення безоплатним харчуванням у день безоплатної донації крові та/або компонентів крові.

Для суб'єктів системи крові не розроблено механізму реалізації надлишків плазми крові для подальшого контрактного виробництва препаратів з донорської крові та порядку розрахунку вартості компонентів крові.

Відповідні рекомендації були надані Уповноваженим МОЗ, які частково враховано:

- затверджено Норми харчування та вартості однієї порції харчування донорів у день безоплатної донації крові та/або компонентів крові[11];

Phoca PDF

- розроблено проєкти постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики формування ціни для придбання плазми для фракціонування у суб'єктів системи крові державної та комунальної форм власності» та наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Методики розрахунку вартості донорської крові та компонентів крові, що виготовляються суб'єктами системи крові, для забезпечення надання послуг з трансфузії крові та/або компонентів крові», які доопрацьовуються МОЗ спільно з Міністерством фінансів України.

Станом на 31.12.2022 залишаються не вирішеними питання механізму реалізації надлишків плазми крові для подальшого контрактного виробництва препаратів з донорської крові та порядку розрахунку вартості компонентів крові.

Неприйняття рішень МОЗ у зв'язку із викликами, пов'язаними із повномасштабним вторгненням РФ

Результати парламентського контролю свідчать, що порушуються права цивільних осіб, які постраждали внаслідок військової агресії РФ, оскільки їм встановлюється інвалідність з причини загального захворювання, а не внаслідок війни.

Причиною такої ситуації є відсутність у чинному законодавстві такої підстави інвалідності, яка виникла через поранення, контузію, каліцтво, захворювання, одержаних у зв'язку з військовою агресією РФ проти України. До чинних критеріїв встановлення інвалідності[12] відноситься лише їх отримання на території Донецької та Луганської областей, а не на всій території України.

Саме тому особи, які постраждали внаслідок військової агресії, не можуть бути віднесені до осіб з інвалідністю внаслідок війни та скористатися пільгами, гарантованими Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Уповноваженим рекомендовано МОЗ вжити невідкладних заходів з метою унормування в чинному законодавстві питання встановлення інвалідності внаслідок війни цивільним особам.

Додержання права на встановлення, підтвердження групи інвалідності

На адресу Уповноваженого надійшло 12 повідомлень від громадян щодо складнощів у проведенні медико-соціальної експертизи, встановленні та перегляді групи інвалідності, захисті права на об'єктивну медико-соціальну експертизу.

За результатами проведеного Уповноваженим моніторингу додержання медико-соціальними експертними комісіями (далі — МСЕК) прав людини і громадянина на встановлення, підтвердження інвалідності в умовах воєнного стану виявлено, що станом на жовтень 2022 року 39 МСЕК не працюють у зв'язку з розв'язаною РФ війною в окупованих регіонах або там, де ведуться бойові дії та більшість приміщень МСЕК зруйновано.

Моніторингом стану виконання МСЕК рішень Уряду, спрямованих на тимчасове спрощення порядку встановлення та подовження інвалідності на час запровадження воєнного стану,

Phoca PDF

з'ясовано, що процедурою заочного проведення МСЕК скористалися у Львівській області у березні–квітні 2022 року лише дві особи з 7 613 осіб, у червні — із 3496 справ заочно розглянуто 82.

У Чернівецькій області за аналогічний період із 6 562 поданих на МСЕК справ 353 особи виявили бажання розглянути їх заочно.

Проблемним залишається питання відновлення втрачених громадянами своїх документів про інвалідність у зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ на територію України.

Результати моніторингу свідчать, що документом, на підставі якого особа з інвалідністю набуває право на соціальні гарантії, отримання належних пільг та соціальних виплат, є лише оригінал довідки МСЕК. На сьогодні МСЕК можуть видавати лише копії документів про встановлення інвалідності, а не дублікат довідки до акта огляду медико-соціальною експертною комісією, оскільки нормативно-правовий акт, яким би врегульовувалося це питання, відсутній. Розв'язання цього питання можливо шляхом створення єдиної електронної бази даних обліку громадян, що зверталися до МСЕК.

Відсутній також у МСЕК та учасників реабілітаційного процесу доступ до інформації, що міститься в Централізованому банку даних осіб з інвалідністю. Уповноваженим надано відповідні рекомендації МОЗ.

Забезпечення реалізації права на отримання медичної допомоги належної якості

На адресу Уповноваженого надходили повідомлення від громадян про порушення їхніх прав органами управління у сфері охорони здоров'я різних регіонів, що стосуються порушення термінів розгляду питанняклініко-експертної оцінки якості надання медичної допомоги та медичного обслуговування клініко-експертними комісіями, неможливості оскарження рішень КЕК до МОЗ як центрального органу виконавчої влади, що формує політику у сфері охорони здоров'я.

Причиною такої ситуації є зміни, що внесені до наказу МОЗ «Про організацію клініко-експертної оцінки якості надання медичної допомоги та медичного обслуговування», згідно з якими на період дії воєнного стану в Україні КЕК МОЗ не проводиться[13].

З метою недопущення обмеження прав громадян України на оскарження висновків КЕК щодо клініко-експертної оцінки якості надання медичної допомоги та медичного обслуговування у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності, підпорядкування та фізичними особами-підприємцями (ФОП), що провадять господарську діяльність у сфері охорони здоров'я у відповідній адміністративно-територіальній одиниці України, надані рекомендації МОЗ.

Реагування на випадки порушень прав людини та громадянина

Протягом 2022 року до Секретаріату Уповноваженого надійшло 690 звернень, за якими відкрито 27 проваджень Уповноваженого.

Phoca PDF

Численна кількість звернень стосувалася права на отримання медичної допомоги належної якості.

У серпні 2022 року до Уповноваженого надійшло звернення від громадянки Т., мешканки м. Києва, щодо сприяння у проведенні клініко-експертною комісією Департаменту охорони здоров'я виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської військової адміністрації) клініко-експертної оцінки якості надання їй медичної допомоги в умовах приватної стоматологічної клініки, оскільки вона не могла розв'язати це питання протягом двох місяців.

Департаментом було поінформовано про неможливість проведення оцінки якості надання заявниці медичної допомоги та зазначено, що приватні заклади охорони здоров'я не належать до сфери управління Департаменту, тому відсутні важелі впливу на цей заклад.

Уповноважений звернувся до Департаменту із роз'ясненням щодо утворення КЕК для колегіального розгляду звернень щодо клініко-експертної оцінки якості надання медичної допомоги та медичного обслуговування за конкретними випадками у закладах охорони здоров'я усіх форм власності у відповідній адміністративно-територіальній одиниці України.

За результатами звернення Уповноваженого Департамент утворив КЕК та провів клініко-експертну оцінку якості надання заявниці медичної допомоги.

До Уповноваженого також надходили звернення щодо підтвердження групи інвалідності.

На «гарячу лінію» до Уповноваженого у березні 2022 р. надійшло звернення від громадянина С., особи з інвалідністю І групи, мешканця Харкова, який переїхав до Львова, щодо необхідності проходження повторного огляду МСЕК.

Уповноваженим заявнику було надано роз'яснення щодо можливості пройти медико-соціальну експертизу заочно за місцем перебування у м. Львові до припинення або скасування воєнного стану та скеровано відповідні рекомендації МСЕК.

За сприяння Уповноваженого громадянина С. було невідкладно прийнято у закладі охорони здоров'я м. Львова, комісія розглянула його питання заочно за екстериторіальним принципом, завдяки чому право на підтвердження групи інвалідності забезпечено.

ПРАВО НА ПРАЦЮ

Додержання права працівників на своєчасне отримання винагороди за працю.

Phoca PDF

В державі відсутня повна статистична інформація щодо суми заборгованості з виплати заробітної плати у зв'язку з тим, що фізичні особи, фізичні особи-підприємці, юридичні особи під час дії воєнного стану або стану війни та протягом трьох місяців після його припинення мають право не подавати статистичну й фінансову звітність. Заборгованість по виплаті заробітної плати станом на 01.01.2023 (без урахування частини тимчасово окупованих територій) становила 2,8 млрд грн. Заборгованість із заробітної плати на підприємствах, що знаходяться у сфері управління центральних органів виконавчої влади, становила 2,1 млрд грн. Борги працівникам економічно активних підприємств становлять 2,3 млрд грн, у стадії банкрутства — 0,5 млрд грн, на економічно неактивних — 0,04 млрд грн. Міжвідомча робоча група з питань погашення заборгованості із заробітної плати (грошового забезпечення), яка є тимчасовим консультативно-дорадчим органом КМУ у сфері сприяння забезпеченню координації дій органів виконавчої влади з питань, пов'язаних зі своєчасною виплатою та погашенням заборгованості із заробітної плати (грошового забезпечення), засідань у 2022 році не проводила, пропозиції щодо зменшення рівня заборгованості по заробітній платі не надавала. Уповноважений звернувся до Мінекономіки з проханням відновити діяльність Міжвідомчої робочої групи.

Забезпечення права працівників на офіційне працевлаштування

Рівень незадекларованої праці залишається високим. Органи державної статистики з лютого 2022 року не проводять обстеження робочої сили, на підставі чого отримується інформація щодо неформальної зайнятості населення. Держпраці та її територіальні органи з 24.02.2022 р. не здійснюють заходи державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства про працю юридичними особами незалежно від форми власності, виду діяльності, господарювання та фізичними особами, які використовують найману працю.

Питання нездійснення контролюючими органами державного нагляду (контролю) у 2022 році у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні є системним та стосується не тільки діяльності Держпраці, а й інших органів державної влади[14].

Держпраці також не здійснює державний нагляд (контроль) за додержанням законодавства про працю у період дії воєнного стану в частині додержання вимог положень Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», а також з питань виявлення неоформлених трудових відносин та законності припинення трудових договорів з підстав відсутності форм документів, що складаються при здійсненні заходів державного нагляду та контролю в умовах воєнного стану.

Уповноваженим надано рекомендації Мінекономіки привести форми документів, що складаються при здійсненні заходів державного нагляду та контролю відповідно до зазначеного Закону, та внести зміни до наказу[15].

Додержання права громадян у разі безробіття

Безробіття — одне з ключових негативних соціальних наслідків війни. За інформацією Державного центру зайнятості, у 2022 році мали статус безробітного 867 636 осіб, що складає 72,8% порівняно з минулим роком (у 2021 році — 1 191 008 осіб). Водночас з

Phoca PDF

повномасштабною агресією кількість вакансій на кінець 2022 року складала 21 241 одиниць або 51,8% порівняно з минулим роком (у 2021 р. — 41 042). На 1 вакансію у 2022 р. припадає 9 безробітних, у 2021 р. було 7 безробітних. Всупереч зменшенню загальної кількості безробітних, кількість осіб, які не отримують заробітну плату або інші види прибутку, набагато більша. Серед факторів такого стану є: неповна інформація Державного центру зайнятості, відсутність даних з тимчасово окупованих територій, виїзд за кордон, відпустки без збереження заробітної плати, запровадження простою, призупинення трудових відносин тощо.

Здійснення контролю ОМС за додержанням трудових прав працівників підприємств, установ і організацій, що перебувають у комунальній власності

ОМС через відсутність обов'язковості проведення перевірок при здійсненні повноважень у сфері контролю за додержанням законодавства про працю та зайнятість населення[16], а також затвердженого порядку здійснення такого контролю, не контролюють діяльність підприємств, установ та організацій, що перебувають у комунальній власності, щодо додержання трудових прав працівників. Тим самим не виконуються вимоги частини другої статті 259 КЗпП України та частини третьої статті 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Забезпечення права медичних працівників та членів їхніх сімей на отримання страхових виплат

З 10.12.2021 (з моменту набрання чинності Закону № 1894-IX)[17] медичні працівники приватних закладів охорони здоров'я та члени їхніх сімей позбавлені можливості отримати страхові виплати у разі захворювання або смерті у зв'язку з інфікуванням гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, через несвоєчасність внесення змін у Порядок здійснення страхових виплат (далі — Постанова № 498)[18] та змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік».

До Уповноваженого у січні 2022 р. надійшло звернення від громадянки З. щодо порушення її права на отримання страхових виплат як члена сім'ї померлого медичного працівника, смерть якого настала внаслідок його інфікування гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, під час виконання професійних обов'язків в умовах підвищеного ризику зараження.

За сприяння Уповноваженого 02.12.2022 внесено зміни до Постанови № 498, у Законі України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» змінено назву бюджетної програми, що передбачає виділення коштів на гарантовані виплати всім медичним працівникам.

Забезпечення прав окремих категорій працівників та членів їхніх сімей на отримання грошової допомоги у період дії воєнного стану

Phoca PDF

З 24 лютого 2022 року зафіксовані непоодинокі випадки загибелі та поранень осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, працівників об'єктів критичної інфраструктури та журналістів під час виконання посадових обов'язків внаслідок бойових дій, бомбардувань тощо.

На розгляді у Верховній Раді України перебуває проєкт закону, положення якого покликані врегулювати питання отримання одноразової грошової допомоги цими категоріями працівників та членами їхніх сімей.

Порушення права громадян на виконання судових рішень про стягнення заборгованої заробітної плати, боржниками в яких є державні органи та державні підприємства, установи, організації

Скориставшись своїм правом звернення до суду, громадяни не можуть поновити свої права на підставі рішення суду через те, що заборгованість за рішеннями суду, пов'язаними з трудовими правовідносинами, погашається у другу чергу[19], а також через відсутність достатніх коштів за бюджетною програмою, що дозволило б виконувати гарантовані державою судові рішення у встановлені законом строки. За інформацією Державної казначейської служби України, станом на 28.12.2022 р. на виконанні в органах Казначейства перебувають 5 622 виконавчих документів, пов'язаних з трудовими відносинами, на суму 327,7 млн грн, зокрема 983 виконавчих документа на загальну суму 151,3 млн грн, боржниками за якими є органи державної влади та 4 639 виконавчих документів на загальну суму 176,4 млн грн, за якими боржниками є державні підприємства.

Реагування на випадки порушень прав людини та громадянина

Протягом 2022 року до Секретаріату Уповноваженого надійшло 1136 звернень, якими повідомлено про 1 467 порушень права на працю, за якими відкрито 33 провадження Уповноваженого.

Зокрема, на адресу Уповноваженого надходили звернення щодо порушення права на працю від державних службовців.

У березні 2022 р. до Уповноваженого надійшли звернення від 7 працівників Луганського обласного територіального центру комплектування та соціальної підтримки щодо звільнення їх під час початку повномасштабної агресії із займаних посад державної служби, за якими відкрито провадження Уповноваженого.

Під час здійснення провадження встановлено, що під час звільнення не було виконано вимог щодо: письмового повідомлення державного службовця не пізніш як за 30 календарних днів до зміни істотних умов; можливості подання державними службовцями керівнику державної служби заяви про звільнення або заяви про переведення на іншу запропоновану йому посаду.

За реагування Уповноваженого було скасовано наказ щодо звільнення заявників. Право державних службовців на працю було поновлено.

Phoca PDF

Крім того, були зафіксовані порушення права застрахованих осіб на своєчасне отримання коштів по матеріальному забезпеченню за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням. Так, на адресу Уповноваженого надходили повідомлення громадян щодо невиплати робочими органами ФСС коштів по матеріальному забезпеченню. За результатами розгляду звернень встановлено, що за січень–вересень 2022 року ФСС недоотримано надходжень коштів від сплати єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування (далі — ЄСВ) страхувальниками та застрахованими особами на суму 5,2 млрд грн, що складає 19,8 % від планового показника за цей період. Недоотримання надходжень ЄСВ призвело до появи заборгованості ФСС з виплати матеріального забезпечення застрахованим особам станом на 01.10.2022 року за період з 18 липня по 30 вересня 2022 року (55 робочих днів) на суму 2,9 млрд гривень.

З метою поновлення прав застрахованих осіб Уповноваженим надавались рекомендації Мінсоцполітики, Правлінню ФСС. В окремих робочих органах ФСС станом на 31.12.2022 є заборгованість по прийнятих в лютому–березні 2022 року заявах-розрахунках страхувальників, які знаходяться в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, та з якими втрачено зв’язок.

ПРАВО ВЛАСНОСТІ

Забезпечення участі громадян в розгляді їх звернень у сфері містобудівної діяльності

Порядок здійснення державного архітектурно-будівельного контролю[20] не передбачає можливість брати участь у засіданнях комісії щодо розгляду звернень у сфері містобудівної діяльності у режимі відеоконференції та не враховує ситуацію, яка склалася в нашій державі у зв’язку з введенням воєнного стану та наявними протиепідемічними заходами з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.

Це дає підстави комісії залишити без розгляду звернення фізичних та юридичних осіб з цього питання.

За інформацією від ДІАМ, комісією залишено без розгляду через повторну неявку заявника:

- за період з 15.09.2021 р. по 31.12.2021 р. — 604 звернення (майже 58% від загальної кількості звернень);

- за період з 01.01.2022 р. по 24.02.2022 р. — 79 звернень (майже 46% від загальної кількості звернень).

Phoca PDF

Через встановлену Урядом заборону на здійснення заходів державного нагляду (контролю)[21], звернення фізичних та юридичних осіб з цих питань після 24.02.2022 р. на засідання комісії не виносились.

Питання нездійснення контролюючими органами державного нагляду (контролю) у 2022 році у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні є системним та стосується не тільки діяльності ДІАМ, а й інших органів державної влади[22].

Для захисту прав громадян на належний розгляд їх звернень у сфері містобудівної діяльності, Уповноваженим надано рекомендації ДІАМ щодо внесення змін, до пункту 7^1 Порядку в частині проведення комісією своїх засідань в режимі відеоконференції.

Зміни до Порядку наразі не внесені.

Додержання забудовниками майнових прав громадян, які є інвесторами у будівництві власного житла

Проблема довгобудів триває вже не один рік. Громадяни-інвестори не можуть реалізувати свої майнові права й отримати у власність квартири, які будуються або побудовані із залученням коштів фізичних та/або юридичних осіб.

За даними профільних громадських організацій[23] в Україні понад 200 000 громадян-інвесторів не можуть реалізувати свої майнові права й отримати у власність квартири, оскільки об'єкти будівництва в експлуатацію не здані та будівельні роботи на них не проводяться.

Згідно з інформацією Мінрегіону, у 2022 році сформовано перелік об'єктів житлового будівництва, що не прийняті в експлуатацію, до якого внесено 154 об'єкта.

Міжвідомча робоча група з питань сприяння постраждалим інвесторам у добудові об'єктів незавершеного житлового будівництва, створена при Мінрегіоні, з червня 2021 року не проводить свої засідання. Пропозиції та рекомендації з врегулювання питання довгобудів, Кабінету Міністрів України не надано.

В Україні на законодавчому рівні відсутня дієва система врегулювання правовідносин, що виникли при порушенні термінів прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів багатоквартирного житлового будівництва, які будуються або побудовані із залученням коштів фізичних та/або юридичних осіб.

Громадянка Т. у своєму зверненні до Уповноваженого повідомляє, що вона 08.02.2018, відповідно до договору купівлі-продажу майнових прав, придбала у ТОВ «Житловий комплекс «Нові Теремки» майнові права на квартиру в проєктному будинку в с. Новосілки Києво-Святошинського району Київської області, орієнтовний строк готовності — 30 червня 2019 року. Об'єкт будівництва в експлуатацію не зданий, будівельні роботи на ньому не проводяться.

Головним слідчим управлінням Національної поліції України повідомлено про відкриття кримінального провадження за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого

Phoca PDF

частиною другою статті 190 КК України.

Чабанівська селищна рада поінформувала про відсутність правових механізмів для органів місцевого самоврядування для взяття на баланс і добудови об'єктів незавершеного будівництва.

Порушення прав громадян під час митного ввезення транспортних засобів для особистого користування

Органами Державної митної служби України складено 83 протоколи про порушення митних правил у зв'язку з невивезенням транспортних засобів громадянами-резидентами, які були ввезені для особистого користування на митну територію України.

Причиною порушень положень законодавства є введені обмеження щодо виїзду за межі країни громадян України чоловічої статі віком від 18 до 60 років.

Розв'язання цього питання можливе шляхом внесення змін до МК України в частині зупинення перебігу строків тимчасового ввезення громадянами України транспортних засобів особистого користування, на період до припинення чи скасування воєнного, надзвичайного стану на території України.

Також встановлено, що положення МК України не узгоджуються із частиною «b» статті 7 Додатка С «Додаток щодо транспортних засобів» до Конвенції про тимчасове ввезення (Стамбул, 1990 р.) (Україна приєдналася до цієї конвенції в 2004 році), відповідно до якої «транспортні засоби приватного використання можуть використовуватись третіми особами, які мають належний дозвіл користувача права на тимчасове ввезення. Кожна Договірна Сторона може дозволити таке використання особою, яка постійно проживає на її території, зокрема якщо вона використовує його від імені і згідно з інструкціями користувача права на тимчасове ввезення».

Відповідні рекомендації надані Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики.

Реагування на випадки порушень прав людини та громадянина

Протягом 2022 року до Секретаріату Уповноваженого надійшло 859 звернень, якими повідомлено про 888 порушень прав громадян на власність, за якими відкрито 97 проваджень Уповноваженого.

У сфері забезпечення права власності до Уповноваженого надходили звернення щодо порушення прав громадян під час митного ввезення транспортних засобів для особистого користування.

Громадянином Р. 04.02.2022 на митну територію України було завезено транспортний засіб з

Phoca PDF

метою особистого користування в режимі «тимчасового ввезення до 60 днів» без митного оформлення.

Вивезти транспортний засіб, після закінчення терміну 60 днів, за межі митної території України громадянин Р. не мав можливості, оскільки він підпадає під діючі обмеження виїзду для громадян України чоловічої статі від 18 до 60 років в зв'язку із введенням на території України воєнного стану.

Головним державним інспектором відділу митного оформлення митного поста Полтавської митниці Держмитслужби складено протокол про порушення митних правил на суму 170 тис. гривень.

Не зважаючи на об'єктивні обставини, з яких громадянин Р. не зміг вивезти транспортний засіб, Держмитслужба цей протокол не скасувала.

Натомість постановою апеляційної інстанції скасовано протокол про порушення митних правил громадянином Р.

ПРАВА У СФЕРІ КУЛЬТУРИ ТА ОСВІТИ

Відсутність рішень МКІП у зв'язку із викликами, пов'язаними із повномасштабним вторгненням РФ

Результати парламентського контролю засвідчили, що в умовах повномасштабного вторгнення РФ в Україну органами державної влади не було вжито належних заходів для затвердження алгоритмів захисту матеріальних і культурних цінностей у зв'язку із введенням воєнного стану (під час воєнних дій). Чинний Порядок проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій[24] не враховує особливостей евакуації, транспортування, створення тимчасових місць для забезпечення охорони та збереження пам'яток культури в умовах воєнного стану. Як наслідок, на окупованих територіях РФ не лише руйнуються пам'ятки, а й розкрадаються культурні й історичні цінності.

Базова мережа закладів культури зазнала негативних наслідків внаслідок цілеспрямованих обстрілів військами загарбника цивільної інфраструктури, що призвело до обмеження права на доступ до культурних послуг та посилення відтоку кадрів з галузі.

Внаслідок перерозподілу видатків споживання державного та місцевих бюджетів зменшується фінансування закладів культури, що призводить до оголошення простою або призупинення дії трудових договорів з працівниками бібліотек.

Якість забезпечення основних державних соціальних гарантій щодо надання безоплатних

Phoca PDF

послуг населенню закладами культури державної та комунальної форм власності не відповідає Державному стандарту надання безоплатних послуг клубними та бібліотечними закладами культури державної та комунальної форм власності[25].

Об’єм знищених, зруйнованих та пошкоджених культурних пам’яток і цінностей свідчить про намагання РФ стерти національну ідентичність українського народу.

МКІП не затверджено Методику визначення вартості шкоди та збитків, завданих об’єктам культурної спадщини внаслідок збройної агресії РФ та Методику визначення вартості шкоди, завданої незаконними археологічними дослідженнями внаслідок збройної агресії РФ.

Пунктом 17 Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації[26], передбачено, що за напрямом втрати культурної спадщини та культурних цінностей відповідальним за визначення шкоди та збитків є МКІП.

Забезпечення рівного доступу до якісної професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти незалежно від місця проживання в умовах воєнного стану

Результати парламентського контролю у сфері освіти свідчать, що питання забезпечення рівного доступу до якісної професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти незалежно від місця проживання в умовах воєнного стану залишаються проблемними[27].

Мережа закладів професійної (професійно-технічної) освіти зазнала суттєвих змін. У новому навчальному році освітній процес розпочався у 564 ЗПТО, проти 694 закладів, що працювали станом на 01.01.2022 р.

Причиною такої ситуації є неможливість здійснення освітньої діяльності у закладах освіти, розташованих на окупованих територіях та районах, де ведуться бойові дії. Лише у Харківській області таких закладів 24, Донецькій — 18, Запорізькій — 17, Луганській — 15. Не всі учні ЗПТО з об'єктивних причин змогли скористатися можливістю на продовження навчання у безпечних умовах, отримання документа про професійну освіту того закладу, де вони навчалися, наданою їм завдяки затвердженому Положенню про внутрішню академічну мобільність здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. Ускладнюється через воєнний стан впровадження дуальної форми здобуття освіти в ЗПТО. За даними МОН, за дуальною формою навчання освітній процес відбуватиметься у 2022–2023 н.р. у 46 ЗПТО, проти 217 — у минулому навчальному році.

Лише 2 (8,6%) заклади професійної (професійно-технічної) освіти в Миколаївській, 2 (12%) — Волинській, 3 (14%) — Тернопільській, 5 (15%) — Полтавській областях впроваджують дуальну форму здобуття освіти. Не краща ситуація і в Черкаській, Івано-Франківській, Рівненській областях, де таку роботу здійснюють менше як у чверті ЗПТО.

У сфері вищої та фахової передвищої освіти вжито заходів щодо переміщення майже 200 закладів та їх структурних підрозділів із південно-східних регіонів до безпечних областей. Однак значною є кількість закладів, що залишилися на тимчасово окупованій території.

Phoca PDF

Внаслідок цього більше ніж 2 тис. здобувачів освіти не мають доступу до вищої освіти та не отримали документи про освіту у зв'язку з відсутністю доступу до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

Проблемним у сфері вищої та фахової передвищої освіти в умовах воєнного стану стало звуження бази для проведення навчальної практики внаслідок згортання роботи навчально-виробничих комбінатів (центрів, комплексів тощо) та провідних українських підприємств.

Результати парламентського контролю щодо забезпечення рівного доступу до якісної професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти свідчать про належне реагування МОН на виклики, пов'язані з воєнним станом.

Реагування на випадки порушень прав людини та громадянина

Протягом 2022 року до Секретаріату Уповноваженого надійшло 143 звернень, за якими відкрито 3 провадження Уповноваженого.

До Уповноваженого звернулися керівники профспілкових комітетів трьох фахових медичних коледжів м. Києва щодо конфліктної ситуації, яка склалася у зв'язку з прийнятим рішенням щодо віднесення їх у підпорядкування Департаменту освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

Представники Коледжів висловлювали застереження, що зміна підпорядкування спричинить роз'єднання системи закладів охорони здоров'я та закладів фахової передвищої медичної освіти, негативно вплине на якість підготовки фахівців.

На запит Уповноваженого МОЗ зауважено, що Департамент освіти і науки не має повноважень щодо забезпечення поєднання теоретичного навчання в Коледжах з практичними заняттями у закладах охорони здоров'я. Крім того, відсутність можливості безоплатного використання закладів охорони здоров'я міста Києва як практичних баз для проведення всіх видів практики, передбачених освітньо-професійними програмами, призведе до зниження якості підготовки медичних кадрів.

Однак, незважаючи на позицію Уповноваженого, МОЗ та Коледжів, місцевою владою прийнято рішення щодо зміни підпорядкування закладів фахової передвищої освіти м. Києва.

З огляду на зазначене з питання впливу зміни підпорядкування Коледжів на якість надання освітніх послуг здобувачам фахової передвищої медичної освіти м. Києва заплановано здійснення моніторингу у 2023 році.

До Уповноваженого звернулася громадянка Щ. стосовно порушення її права на освіту через невидачу медичним закладом вищої освіти відповідного сертифіката.

Заявниця повідомила, що у 2022 році закінчила навчання в інтернатурі медичного університету, проте відповідного сертифіката лікаря-спеціаліста їй видано не було. Водночас звернення громадянки Щ. з цього питання до ректора закладу освіти результату не мали.

Phoca PDF

Завдяки вжитим заходам Уповноваженого заявниці видано сертифікат лікаря-спеціаліста — право громадянки на освіту поновлено.

До Уповноваженого з питання порушення права на соціальний захист, зокрема на отримання соціальної стипендії, звернулася громадянка К. — студентка Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука.

Заявниця як донька військовослужбовця, зниклого безвісти під час виконання бойових завдань для забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії проти України, має право на призначення соціальної стипендії (відповідно до положень постанови КМУ від 28 грудня 2016 р. № 1045 «Деякі питання виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) закладів фахової передвищої та вищої освіти»).

Проте з початку навчального року стипендію неповнолітня К. не отримувала.

У рамках провадження відповідні рекомендації було надано Нацсоцслужбі, Управлінню соціального захисту населення Печерської районної в місті Києві державної адміністрації та безпосередньо закладу освіти.

За результатами вжитих заходів у грудні 2022 року заявниці було нараховано та виплачено соціальну стипендію (починаючи з вересня 2022 року).

Право заявниці на соціальний захист з боку держави поновлено.

ПРАВА СПОЖИВАЧІВ

Результати опрацювання Держпродспоживслужбою звернень громадян про порушення їхніх прав як споживачів

З початку введення на території України воєнного стану до Уповноваженого надійшло 1 744 повідомлення від громадян про порушення суб'єктами господарювання їхніх прав як споживачів товарів та послуг.

У зв'язку із введеною Урядом на період воєнного стану забороною на проведення заходів державного нагляду (контролю)[28] Держпродспоживслужбою не здійснювалися заходи державного нагляду (контролю) щодо додержання суб'єктами господарювання законодавства про захист прав споживачів.

Phoca PDF

До Держпродспоживслужби у період з 24 лютого по 31 жовтня 2022 року надійшло 7 666 звернень громадян щодо порушення їхніх прав як споживачів, з яких по 4 574 необхідно проводити відповідну перевірку.

Відсутність державного нагляду (контролю) за діяльністю суб'єктів господарювання підвищує ризик для життя та здоров'я громадян, та їх звернення до, зокрема, Держпродспоживслужби, ДІАМ, Держекоінспекції, Держпраці, залишаються без належного реагування.

З метою забезпечення додержання прав громадян у різних сферах Уповноваженим надано рекомендації Уряду щодо надання дозволу відповідним органам державної влади здійснювати у період воєнного стану позапланові заходи державного нагляду (контролю).

Рекомендації Уповноваженого підтримані Урядом[29], дозволено здійснення позапланових заходів державного нагляду (контролю) на підставі рішень центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у відповідних сферах.

Додержання прав споживачів у сфері житлово-комунальних послуг

Суб'єкти господарювання припиняють надавати споживачам послуги з електро-, газо-, водопостачання у разі заборгованості з оплати цих послуг, попри те, що Урядом з 24 лютого 2022 року та до припинення чи скасування воєнного стану в Україні встановлено заборону щодо зупинення надання житлово-комунальних послуг населенню у разі їх неоплати або оплати не в повному обсязі[30]. Унаслідок цього порушуються права громадян на отримання житлово-комунальних послуг.

Моніторингом засобів масової інформації встановлено, що питання має системний характер, наявні випадки, коли громадян залякують виселенням із житла за комунальні борги[31].

Причиною такої ситуації є невнесення змін до Закону України «Про житлово-комунальні послуги» щодо заборони суб'єктам господарювання припиняти надання житлово-комунальних послуг споживачам у період дії воєнного стану.

Додержання прав споживачів у сфері банківських послуг

Банки не враховують рекомендації Національного банку України щодо автоматично продовження терміну дії банківських карток, строк дії яких закінчився.

У результаті цього громадяни, які перебувають на тимчасово окупованих територіях або за кордоном, не можуть зняти (використати) свої кошти з банківського рахунку, залишаються без соціальних виплат, пенсії тощо.

Більшість банків подовжують строк дії картки лише за особистим зверненням клієнта. Однак громадяни, які знаходяться на ТОТ або за кордоном, не мають фізичної змоги відвідати банк.

З метою забезпечення роботи банківської системи в період запровадження воєнного стану

Phoca PDF

Національним банком України прийнято постанову[32], якою це питання не вирішено.

Додержання прав споживачів товарів та послуг, що придбані ними через інтернет-магазини

Виявлені випадки порушення прав споживачів під час купівлі (замовлення) товарів і послуг через інтернет-магазин.

Встановлено, що чинне законодавство[33] не поширюється на економічні права споживача, зокрема у разі порушення умов договору купівлі-продажу (доставки) харчової продукції в інтернет-магазинах.

На сьогодні відсутній механізм захисту прав споживачів в інтернет-просторі. Також відсутній порядок притягнення до відповідальності суб'єкта господарювання, який надає послуги торговельного електронного майданчика у разі порушення прав споживачів.

Розв'язання цього питання можливе шляхом прийняття Верховною Радою України проєкту Закону України «Про захист прав споживачів» (реєстр. № 6134 від 05.10.2021). Пропозиції та рекомендації Уповноваженого до цього законопроєкту були враховані Урядом при його підготовці.

Реагування на випадки порушень прав людини та громадянина

Протягом 2022 року до Секретаріату Уповноваженого надійшло 1 696 звернень, якими повідомлено про 1 744 порушення прав споживачів, за якими відкрито 98 проваджень Уповноваженого.

Так, за результатами розгляду звернення було поновлено право родини, в якій є особи з інвалідністю, на отримання послуги з електропостачання.

У жовтні 2022 року до Уповноваженого звернулась родина з Полтавщини, які є особами з інвалідністю та мають на утриманні неповнолітнього сина, щодо неправомірного відключення АТ «Полтаваобленерго» їхнього помешкання від електроенергії. Відключення електроенергії в помешканні заявників відбулося на підставі акта про недопуск працівників АТ «Полтаваобленерго» до будинку для виконання робіт по заміні вузла обліку спожитої електроенергії.

Уповноваженим надано рекомендації НКРЕКП щодо проведення перевірки, за результатами якої дії АТ «Полтаваобленерго» визнано протиправними, оскільки товариством не було попередньо узгоджено із власником житла питання заміни вузла обліку спожитої електроенергії.

На виконання припису НКРЕКП 23.11.2022 електропостачання в будинку заявників відновлено.

Phoca PDF

Також у зверненнях підіймалися питання щодо рівномірної черговості відключення електроенергії.

До Уповноваженого звернулася мешканка м. Ужгород щодо недотримання ПрАТ «Закарпаттяобленерго» графіку вимкнення електричної енергії споживачам.

Уповноваженим внесено рекомендації Держенергонагляду щодо проведення перевірки стосовно додержання в Закарпатській області графіку вимкнення електроенергії.

За результати перевірки видано обов'язковий до виконання припис щодо усунення виявлених порушень.

Для мешканців Закарпатської області ПрАТ «Закарпаттяобленерго» розроблено оновлений та збалансований новий графік погодинного вимкнення електричної енергії споживачам.

Крім того, Закарпатською обласною військовою адміністрацією прийнято розпорядження про заборону роботи вуличного освітлення та освітлення рекламних щитів у населених пунктах Закарпатської області.

У зв'язку з широкомасштабною збройною агресією проти України значна кількість українців опинилася за її межами. Там вони стикнулися зі значними труднощами у користуванні банківськими послугами.

До Уповноваженого звернулась громадянка України, яка, перебуваючи за кордоном зі своєю дитиною через військову агресію РФ, не може зняти зі свого банківського рахунку кошти.

Перебуваючи за кордоном, у заявниці через несправність сім-карти мобільного телефону, до номера якого прив'язаний онлайн-банкінг, виникла проблема з онлайн-доступом до своїх банківських рахунків і послуг банку. Спроби самостійного вирішення цієї проблеми, зокрема прив'язати онлайн-банкінг до іншого мобільного номеру телефону, призвели до блокування банком доступу до банківських рахунків та послуг. Заявниця неодноразово зверталася на контакт-центр банку, надсилала звернення на електронну пошту банку. За рекомендацією співробітників банку вона декілька разів намагалася пройти ідентифікацію та верифікацію клієнта банку, однак вирішити цю проблему їй не вдалося.

Уповноваженим надано рекомендації банку, клієнтом якого є заявниця, щодо забезпечення їй доступу до банківських послуг.

За результатами вжитих Уповноваженим заходів реагування банк повністю відновив доступ заявниці до онлайн-банкінгу і тепер вона має доступ до своїх банківських рахунків та послуг банку, перебуваючи із дитиною за кордоном.

Phoca PDF

Протягом жовтня–грудня 2022 року до Уповноваженого надійшло 160 звернень від громадян стосовно надзвичайно складних житлово-побутових умов проживання, які спричинені терористичними актами РФ по об'єктах енергетичної інфраструктури України. Громадяни залишаються без електро-, тепло-, водопостачання, зв'язку, інтернету.

Уповноваженим надано рекомендації Уряду про створення в усіх регіонах України пунктів обігріву, у яких громадяни за відсутності в зимовий період електропостачання та тепла матимуть можливість зігрітися, зарядити свої мобільні пристрої тощо.

Рекомендації Уповноваженого підтримані Урядом, надано доручення міністерствам та начальникам обласних і Київської міської військових адміністрацій забезпечити організацію діяльності пунктів незламності[34] в Україні.

Для здійснення заходів з евакуації населення, яке за віком чи станом здоров'я у разі виникнення надзвичайної ситуації не здатне самостійно вжити заходів збереження свого життя або здоров'я, а також осіб, які відповідно до законодавства доглядають (обслуговують) таких осіб, створено обласними військовими адміністраціями 701 мобільну евакуаційну групу.

ПРАВО НА БЕЗПЕЧНЕ ДОВКІЛЛЯ

Небезпека ядерної та гуманітарної катастрофи

Через зниження рівня води у Каховському водосховищі внаслідок дій країни-агресора підвищується ризик аварії на Запорізькій АЕС. У зв'язку з неконтрольованим скидом води на Каховській ГЕС, рівень води у Каховському водосховищі стрімко знижується, оскільки обсяги скиду перевищують обсяг наповнення.

Це негативно впливає на технічні процеси на Запорізькій АЕС. Рівень води у 13,2 м є мінімальним для забору її в охолоджувальний резервуар. У разі зупинки подачі води почнуться проблеми з охолодженням реакторів, а це призведе до катастрофи.

Крім того, Каховське водосховище є джерелом питного водопостачання міст Кривий Ріг, Нікополь, Марганець та окремих районів Херсонської, Запорізької і Дніпропетровської областей, а також Автономної Республіки Крим через Північно-Кримський канал.

Безпекова ситуація на Запорізькій АЕС та забезпечення населення вказаних територій питною водою потребує подальшого моніторингу та своєчасного реагування.

Результати опрацювання Держекоінспекцією звернень громадян з екологічних питань та здійснених природоохоронних заходів у сфері охорони навколишнього природного середовища

Phoca PDF

До Держекоінспекції надійшло 823 звернення громадян з екологічних питань, по 82 з яких необхідно провести перевірку. За інформацією Держекоінспекції, у 2022 році проведено 6 заходів державного нагляду (контролю).

Питання нездійснення контролюючими органами державного нагляду (контролю) у 2022 році у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні є системним та стосується не тільки діяльності Держекоінспекції, а й інших органів державної влади[35].

Незважаючи на введену заборону на проведення заходів державного нагляду (контролю) та низьку кількість погоджених і проведених позапланових заходів, Держекоінспекцією у 2022 році проведено 6502 природоохоронних заходів у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Штрафні санкції накладено відносно 9 460 порушників на загальну суму 3,3 млн грн, та стягнуто до Державного бюджету України 3,1 млн гривень або 94% від загальної суми виставлених штрафних санкцій.

Загалом розраховано збитків, заподіяних державі, у розмірі 1 535,7 млн грн, більше половини з яких заподіяні невстановленими особами (957,79 млн грн).

Претензій та позовів пред'явлено сумарно на 562,39 млн грн, з них 96,68 млн грн стягнуто в добровільному та примусовому порядку через рішення судів (близько 17%).

Реагування на випадки порушень прав людини та громадянина

Протягом 2022 року до Секретаріату Уповноваженого надійшло 175 звернень, за якими відкрито 6 проваджень Уповноваженого.

До Уповноваженого надходили звернення, що стосуються забруднення атмосферного повітря.

Протягом серпня–вересня 2022 року у зверненнях до Уповноваженого мешканці міста Запоріжжя повідомляли про забруднення атмосферного повітря внаслідок спалювання невідомих речовин на території одного з законсервованих підприємств міста. Забруднення повітря продуктами горіння у м. Запоріжжя є постійним, це призводить до погіршення стану здоров'я мешканців.

Уповноважений звернувся до Держекоінспекції щодо вжиття заходів, і в результаті було здійснено позапланову перевірку одного з підприємств міста. За реагування Уповноваженого Держекоінспекцією здійснено позапланову перевірку одного з підприємств міста.

За результатами перевірки притягнуто до адміністративної відповідальності посадових осіб підприємства за порушення правил технічної експлуатації установки очистки газу.

З'ясовано, що у ГУНП в Запорізькій області відкрито кримінальне провадження за ознаками кримінального правопорушення передбаченого частиною 2 статті 241 КК України

Phoca PDF

«Забруднення атмосферного повітря».

Проведення моніторингів стану додержання прав

У 2022 році здійснено 34 моніторинги, якими охоплено 323 об'єкти, з них: центральні органи виконавчої влади — 7; територіальні органи виконавчої влади — 29; органи місцевого самоврядування — 54; селищна військова адміністрація — 1; обласні державні (військові) адміністрації — 54; стаціонарні заклади охорони здоров'я — 24; аптечні заклади — 132; органи управління освітою обласних державних (військових) адміністрацій — 17; заклади вищої освіти — 3; уповноважені органи управління — 1; інші — 1.

Поновлені порушені права громадян внаслідок вжитих заходів за результатами моніторингів:

на підприємницьку діяльність при блокуванні податкових накладних в Єдиному реєстрі податкових накладних фізичних осіб – підприємців, які є платниками податку на додану вартість;

на забезпечення протипухлинними лікарськими засобами за бюджетні кошти громадян, хворих на онкологічні захворювання;

на проходження огляду медико-соціальних комісій осіб з інвалідністю, що потребують перегляду групи інвалідності, індивідуальних програм реабілітації;

на відображення періодів трудової діяльності громадян в Реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування на підставі поданих підприємствами, установами, організаціями відомостей для обліку трудової діяльності працівника в електронній формі.

Моніторингами виявлено низку проблемних питань, які потребують внесення змін до законодавства та вжиття заходів органами виконавчої влади:

у сфері **додержання права на соціальний захист —** не врегульовано питання практичної реалізації права на пенсійне забезпечення через вебпортал ПФУ для громадян, що знаходяться за кордоном у зв'язку із повномасштабним вторгненням РФ, на ТОТ чи територіях, де ведуться бойові дії;

у сфері **додержання прав власності —** не затверджено форми повідомлення про визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам, договору про визначення та відшкодування збитків, акта про визначення та відшкодування збитків; не створено комісію щодо визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам, відсутні положення про таку комісію; не врегульовано питання оскарження результатів роботи комісій, а також вирішення спірних питань при визначенні та відшкодуванні збитків;

щодо **додержання прав у сфері культури —** низький рівень цифровізації інфраструктури

Phoca PDF

музеїв; відсутня електронна версія Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України на офіційному вебсайті МКІП; не створено реєстр базової мережі закладів культури для отримання необхідної інформації про національні та регіональні заклади культури на єдиному інформаційному ресурсі; не функціонує та не наповнена Українська цифрова бібліотека; не створено цифрову бібліотеку нотних партитур творів українських композиторів з вільним доступом.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Верховній Раді України забезпечити розгляд і прийняття:

- проєкту Закону України «Про захист прав споживачів» (реєстр. № 6134 від 05.10.2021);

- проєкту Закону України «Про виплату одноразової грошової допомоги за шкоду життю та здоров'ю, завдану спричиненими військовою агресією проти України пораненням або загибеллю під час проходження публічної служби, виконання зобов'язань на об'єктах критичної інфраструктури та здійснення професійної журналістської діяльності» (реєстр. № 7353 від 05.05.2022);

- проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про культуру» щодо впровадження та ведення електронних реєстрів обліку та управління культурною спадщиною та культурними цінностями України» (реєстр. № 8024 від 12.09.2022);

- проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» щодо призначення пенсії особам, які проживають на тимчасово окупованій території або на території, де ведуться бойові дії» (реєстр. № 8198 від 10.11.2022).

Кабінету Міністрів України:

- затвердити проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики формування ціни для придбання плазми для фракціонування у суб'єктів системи крові державної та комунальної форм власності»;

- затвердити проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Мінімальних державних соціальних стандартів забезпечення громадян культурними послугами»;

- внести до Верховної Ради України розроблений Мінсоцполітики проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" та деяких інших законів України щодо пропорційного обчислення страхового стажу особам, які працювали за межами України» щодо призначення пенсії для осіб, які працювали в Україні, так і за її межами у зв'язку з денонсацією Угоди про гарантії прав громадян держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав в галузі пенсійного забезпечення від 13 березня 1992 року;

- затвердити розроблений Мінсоцполітики проєкт постанови КМУ про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 02 квітня 2005 р. № 261 «Про затвердження

Phoca PDF

Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю і державної соціальної допомоги на догляд» щодо спрощення процедури призначення цих допомог у зв'язку із військовою агресією Російської Федерації;

- своєчасно приймати рішення про виділення з Державного бюджету України коштів на погашення заборгованості за рішеннями судів з пенсійних виплат і на виконання програм, пов'язаних із соціальним захистом населення.

Міністерству аграрної політики та продовольства України розробити новий Порядок визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам, яким буде врегульовано питання утворення та діяльності комісій щодо визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам.

Міністерству економіки України вжити заходів щодо завершення процедури погодження та підписання проєкту наказу «Про внесення змін до наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 27 жовтня 2020 року № 2161».

Міністерству культури та інформаційної політики України вжити заходів щодо виконання Пріоритетних напрямків та завдань цифрової трансформації на період до 2023 року, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 р. № 365-р «Деякі питання цифрової трансформації».

Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України розробити та подати на розгляд Кабінету Міністрів України:

- проєкт Закону України «Про сприяння постраждалим інвесторам у добудові проблемних об'єктів багатоквартирного житлового будівництва»;

- проєкт Закону України про внесення змін до Закону України «Про житлово-комунальні послуги» щодо заборони припиняти/зупиняти надання житлово-комунальних послуг населенню у разі їх неоплати або оплати не в повному обсязі протягом дії воєнного стану в Україні;

Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України спільно з **Міністерством внутрішніх справ України** забезпечувати проведення засідань Міжвідомчої робочої групи з питань сприяння постраждалим інвесторам у добудові об'єктів незавершеного житлового будівництва, а також забезпечити явку членів цієї Міжвідомчої групи на її засідання, відповідно до Положення про Міжвідомчу робочу групу з питань сприяння постраждалим інвесторам у добудові об'єктів незавершеного житлового будівництва[36].

Міністерству соціальної політики України розробити проєкти нормативно-правових актів з метою врегулювання питань щодо:

- призупинення перебігу трьохмісячного терміну для подання документів про призначення

Phoca PDF

пенсії особам, яким в рамках міжнародних угод підтверджується страховий стаж за період роботи за кордоном, та внесення змін до цих угод у частині визначення термінів надання документів про підтвердження страхового стажу на території відповідної держави;

- призначення державних соціальних допомог та житлових субсидій в умовах воєнного стану особам, які втратили роботу, або з якими тимчасово призупинено трудові відносини.

Міністерству соціальної політики України та **Пенсійному фонду України** розробити проєкти актів з метою врегулювання питання практичної реалізації права на пенсійне забезпечення через вебпортал ПФУ для громадян, що знаходяться за кордоном у зв'язку із повномасштабним вторгненням Російської Федерації, на тимчасово окупованих територіях України чи територіях, де ведуться бойові дії.

Міністерству охорони здоров'я України:

- затвердити наказ «Про затвердження Методики розрахунку вартості донорської крові та компонентів крові, що виготовляються суб'єктами системи крові, для забезпечення надання послуг з трансфузії крові та/або компонентів крові»;

- внести зміни до пункту 3 розділу II Положення про клініко-експертну комісію Міністерства охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, структурних підрозділів з питань охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 05.02.2016 № 69 «Про організацію клініко-експертної оцінки якості надання медичної допомоги та медичного обслуговування», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 24 лютого 2016 р. за № 286/28416, зокрема для забезпечення продовження строку розгляду справ в окремих випадках; унормування діяльності комісій у разі активних бойових дій та пов'язаних з цим наслідків, які унеможливлюють їх роботу;

- внести зміни до постанов Кабінету Міністрів України щодо встановлення причини інвалідності у цивільних осіб, яка виникла через поранення, контузію, каліцтво, захворювання, одержаних у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України.

Міністерству освіти і науки України:

- затвердити Положення про дуальну форму здобуття вищої та фахової передвищої освіти;

- розробити рекомендації щодо поширення практики здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти за дуальною формою;

- внести зміни до наказу МОН від 25.04.2013 № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» з метою забезпечення організації дистанційного навчання як форми здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти.

Міністерству фінансів України:

Phoca PDF

- розробити та подати на розгляд Кабінету Міністрів України проєкт Закону України про внесення змін до Митного кодексу України для вирішення питання зупинення перебігу строків тимчасового ввезення громадянами України транспортних засобів особистого користування, на період до припинення чи скасування воєнного, надзвичайного стану на території України, а також встановити право митних органів надавати дозвіл на передачу права використання режиму тимчасового ввезення щодо транспортних засобів особистого користування будь-якій іншій особі за заявою особи, відповідальної за дотримання митного режиму тимчасового ввезення, та за умови, що така інша особа приймає на себе зобов'язання особи, відповідальної за дотримання митного режиму тимчасового ввезення;

- щороку в Бюджетній декларації та в Державному бюджеті передбачати суми на погашення заборгованості за рішеннями суду, пов'язаними з трудовими правовідносинами;

- розробити та подати на розгляд Верховної Ради України законопроєкт про внесення змін до Прикінцевих положень Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» в частині погашення заборгованості за рішеннями суду, пов'язаними з трудовими правовідносинами у першу чергу.

Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України спільно з **Міністерством економіки України** розробити проєкт порядку реалізації органами місцевого самоврядування повноважень щодо здійснення контролю за додержанням законодавства про працю на підприємствах, в установах і організаціях, що перебувають у комунальній власності відповідної територіальної громади.

Державній інспекції архітектури та містобудування України розробити зміни до пункту 7^1 Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного контролю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2011 р. № 553, в частині проведення Комісією щодо розгляду звернень у сфері містобудівної діяльності своїх засідань в режимі відеоконференції та впровадити ці зміни в роботу Комісії.

Правлінню Національного банку України внести зміни до своєї постанови від 24.02.2022 р. № 18 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» щодо автоматичного продовження банками на період дії воєнного стану терміну дії банківських карток.

Національній комісії з реабілітації дотримуватися визначених законодавством строків розгляду та прийняття рішень з питань визнання осіб реабілітованими або потерпілими від репресій, а також строків надсилання заявникам рішень комісії.

1 Наказ МОЗ від 29.07.2022 № 1359 «Про затвердження Норм харчування та вартості однієї порції харчування донорів у день безоплатної донації крові та/або компонентів крові».

2 Постанова Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2009 р. № 1317 «Питання медико-

Phoca PDF

соціальної експертизи», пункт 26 Положення про порядок, умови та критерії встановлення інвалідності.

3 Наказ МОЗ від 20 березня 2022 р. № 508 «Про внесення зміни до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 5 лютого 2016 р. № 69».

4 Детальна інформація про рекомендації Уповноваженого наведена в пункті 4.4. «Права споживачів».

5 Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 27 жовтня 2020 року № 2161 «Про затвердження форм документів, що складаються при здійсненні заходів державного нагляду та контролю Державною службою України з питань праці».

6 Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні».

7 Закон України «Про внесення змін до статті 39 Закону України "Про захист населення від інфекційних хвороб" щодо врегулювання питання соціального захисту постраждалих від коронавірусної хвороби (COVID-19) медичних працівників закладів охорони здоров'я всіх форм власності».

8 Постанова Кабінету Міністрів України від 17 червня 2020 р. № 498 «Деякі питання надання страхових виплат у разі захворювання або смерті медичних працівників у зв'язку з інфікуванням гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2».

9 Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень».

10 Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2011 р. № 553 «Про затвердження Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного контролю».

11 Постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 р. № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану».

12 Детальна інформація про рекомендації Уповноваженого наведена в пункті 4.4. «Права споживачів».

13 Build PortaL. Режим доступу: http://surl.li/euevf

14 Постанова Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2013 р. № 841 «Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій».

15 Наказ Міністерства культури України від 15 жовтня 2013 р. № 983 «Про затвердження Державного стандарту надання безоплатних послуг клубними та бібліотечними закладами культури державної та комунальної форм власності».

Phoca PDF

16 Постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 326 «Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації».

17 Моніторинг реалізації права людини і громадянина на рівний доступ до професійної (професійно-технічної) освіти в умовах воєнного стану. Режим доступу: https://cutt.ly/R9rQvwd

18 Постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 р. № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану»

19 Постанова Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2022 р. № 1363 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 р. № 303»

20 Постанова Кабінету Міністрів України від 5 березня 2022 року № 206 «Деякі питання оплати житлово-комунальних послуг в період воєнного стану»

21 Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. Режим доступу: https://cutt.ly/X27gsFe

22 Постанова Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 № 18 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану».

23 Закон України «Про захист прав споживачів».

24 Пункт незламності. Режим доступу: https://nezlamnist.gov.ua/

25 Детальна інформація про рекомендації Уповноваженого наведена в пункті 4.4. «Права споживачів»

26 Про утворення Міжвідомчої робочої групи з питань сприяння постраждалим інвесторам у добудові об'єктів незавершеного житлового будівництва: постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2020 р. № 714.

27 CCPR/C/UKR/CO/8. Concluding observations on the eighth periodic report of Ukraine. URL: https://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPPRiCAqhKb7yhsmmmCeqXycPDoV5Gxrp8KtvO4tw7aWqqrSja6dZBGgcAkF%2Frb7SxkDVAn8GwZyPktpdXFgmd9Xuf9Vi2tjAkz8oYjzJCELidqLckk1cfnHN5

28 CEDAW/C/UKR/CO/9. Concluding observations on the ninth periodic report of Ukraine. URL: https://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPPRiCAqhKb7yhsvglKm%2F71Q4iogAZSMgJYVsfA92MTYCtWHEE11uSPzKnKpWwt7TOxV5J8ClgoK%2BClqJPqBxMVCVqFR%2BSTZI1rHS7%2BCUyL61CaAEo%2FwZIhrWF

29 «Der Handel mit schwangeren Frauen ist seit Beginn des Krieges deutlich gestiegen». Режим доступу: https://www.welt.de/politik/ausland/plus243066691/Ukraine-Der-Handel-mit-schwangeren-Frauen-ist-seit-Beginn-des-Krieges-deutlich-gestiegen.html

Phoca PDF

30 Детальніше про забезпечення прав осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України, ви можете ознайомитись у Розділі 1 цієї Доповіді.

31 КМІС. МІЖЕТНІЧНІ УПЕРЕДЖЕННЯ В УКРАЇНІ, ВЕРЕСЕНЬ 2022. Режим доступу: https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1150&page=4

32 Faced with discrimination, Ukrainian Roma refugees are going home. Режим доступу: https://www.euractiv.com/section/non-discrimination/news/faced-with-discrimination-ukrainian-roma-refugees-are-going-home/

33 «Люди обирають залишатися в Україні». Ромський активіст Юліан Кондур — про життя ромів в умовах війни. Режим доступу: https://romaua.org.ua/news/ukraine/1662664440550

34 Роми-біженці, які втікають з України, стають жертвами дискримінації та упередженого ставлення. Режим доступу: https://foreignukraines.com/2022/09/12/roma-refugees-fleeing-war-in-ukraine-say-they-are-suffering-discrimination-and-prejudice/

35 У співпраці з Громадською організацією «Ла Страда - Україна», в рамках Всеукраїнської акції «16 днів проти насильства», працівниками Секретаріату проводяться експертні консультування на Національній гарячій лінії з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації.

36 Детальніше можна ознайомитись в Розділі 1 цієї доповіді «Права громадян, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України».

Phoca PDF